

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput V. Idem Clericis S. Petri de (a) Magdalon.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

Marcellus eos appellat à festiuitate vacuos, Unde Plautus in *Autul. actio. 2. scen. 5.* ait: *Festo die si quid prodegeris, profesto egere liceat, nisi pepereris.* Vulgò nos ferias dicimus, ut jam notavi in *cap. 1. de treug & pace*, & exponunt hujus vocis etymologiam Cironius in *cap. 2. hoc titul.* Vicecomes de *ritibus Missæ, volum. 3. libro 3. cap. 10.*

(d) *Ad honorem.*] Ex voto videlicet ipsius celebrantis, vel illius, qui audit: de quibus Missis votivis egi jam in *cap. 2. hoc tit.*

(e) *Angelicus.*] *Gloria* videlicet, ita dicitur hic hymnus, quia per Angelos compositus, & decantatus fuit in natali Domini nostri JESU Christi, *Lucæ cap. 2. vers. 14.* Ideo ab Apostolorum tempore semper in Missis festiuis dicitur, *cap. no. de consecr. dist. 4.* tradunt Amalarius Fortun. *lib. 3. cap. 8.* Rupertus *lib. 2. cap. 21.* Omititur autem in diebus feriarum, & vigiliarum, ne in diebus planctus, & tristitia, gloriæ memoria resonet; exceptis tamen vigiliis intercedentibus à Pascha Resurrectionis ad Pentecosten, ex ratione adducta in *lib. gemma animæ, lib. 3. cap. 85.* In Ecclesiis autem Bethlehemitanis, quia ibi ab Angelis decantatus fuit hic hymnus, in omnibus diebus, etiam feriatis dicitur: in Missis etiam votivis, cum officium dicatur feriale, & in Laudibus omitatur *Te Deum laudamus*, non dicitur hic hymnus, ut in præfatione ita tuiur, & docent Herrera à *de ceremon. Missæ lib. 2. cap. 6.* Suarez 3 p de *Sacram. disput. 83. sect. 1.* Guietus de *festis Sanctorum lib. 4. de Missis votivis, cap. 22.* P. Henricus *tom. 3. de sacrif. Missæ, disput. 28. sect. 32.* In domo autem Lauretana etiam in Missis votivis B. Virginis Mariæ dicitur hymnus hic ex privilegio, quod refert Herrera ubi supra.

(f) *Symbolum.*] Cujus etymon, & auctores retuli in apparatu ad hæc commentaria. Dicitur in Missis solennioribus, quas enumerat P. Herrera de *ceremon. Missæ lib. 2. cap. 22.* unde in feriis, & aliis minoribus festiuitatibus non recitatur: quare rectè in præfatione Innocentius docet, in Missis votivis symbolum hoc non recitari.

(g) *Præfatio.*] Canticum hoc, quod dicimus *Præfatio*, jam à temporibus Apostolorum adjectum fuit in sacrificio Missæ, ut constat ex D. Clement. *lib. 8. constit. cap. 16.* & ex Liturgia S. Petri, quæ extat *tom. 1. Biblioth. Græco-Latin.* immò olim pro omnibus Missis diversa præfatio erat à piis viris composita: & quia hæretici aliquas præfationes corruperant, cautum fuit in Concilio Carthag. 3. *can. 23.* Milevit. *can. 12.* ut tantum ea præfatio cantaretur, quæ ab Ecclesia esset approbata. Novem præfationes suo tempore utilitas fuisse refert Gelasius in *cap. inuenimus, de consecr. dist. 1.* & temporibus Urbani III. per annos 1095. ex præfationibus compositis à Gelasio desumpta fuit præfatio B. Virginis Mariæ, quam refert Herrera *dist. lib. 2. cap. 26.* Illud summe notandum est, quod licet in Missis ferialibus, & votivis Hymnus Angelicus & Symbolum Apostolorum omitatur; tamen Præfatio in omnibus Missis recitari debet, ut cautum fuit in Concilio Valentini *can. 4.* ibi: *In omnibus Missis siue matutinis, siue quadragesimalibus, siue in iis, quæ pro Defunctorum commemoratione fiunt, sanctus, sanctus, sanctus eo ordine dicatur, quo ad Missas publicas dici debet.*

(h) *Te Deum.*] Hæc verba non extant in dicta tertia collectione, verum autem est, hoc canticum à Sanctis Ambrosio, & Augustino compositum, non dici in officio feriali; quia hoc officium non letitiam, sed lætum, & poenitentiam continet.

CAPUT V.

Idem Clericis S. Petri de (a) Magdalon.

EX parte vestra. Et infra: Insuper postulastis, quomodo Sacerdos in Missa perfundere debeat, per litteras Ap edoceri. Ad quod taliter respondemus, quod semper Sacerdos vino perfundere debet, postquam totum perceperit Eucharistiæ sacramentum, nisi cum eodem die aliam Missam debuerit celebrare, ne si forte vinum perfusionis acciperet, celebrationem aliam impediret.

NOTÆ.

1. (a) *Magdalon.*] Ita legitur in tertia collectione, sub hoc *tit. 6. 14.* in hac sexta legitur *Magalon*, sed cum hæc epistola non reperitur inter editas à Sirleto & Bosqueto, certò cognoscere non possumus quibus clericis Innocentius in præfatione rescribat.

COMMENTARIUM.

2. *Conclusio traditur, & probatur.*] EX hoc textu sequens communiter deducitur assertio: Sacerdos debet jejunus Missam celebrare, & si aliam missam est diciturus non debet post sumptam Eucharistiæ vinum perfundere in calice. Et sumere. Probat Concilium Oxoniense *can. 1.* ibi: *Si autem contingat duas Missas celebrare, statim ut presbyter postquam Dominicum Corpus sumserit in altari, si in eodem die Missarum solennia* D.D. Gonzal. in *Decretal. Tom. III. Pars II.*

ipsum celebrari oporteat, iteratò vinum calici infusum vel digitis superfusum, sumere non presumat. *Et cap. 6. ibi: Jejunus hoc tit. cap. in sacramento, de consecr. dist. 1. cap. aliquando, de consecr. dist. 2. Concil. Trull. can. 29. Concil. Hippon. can. 30. ibi: Ut à jejunis altaris sacramenta celebrentur. Brachar. 2. can. 10. Cognovimus quosdam presbyteros in huius presumptionis audacia reitneri, ut Missas mortuorum etiam post acceptum merum, vel oblationem ausi sine consecrare: ideoque hoc præfixa evidentis sententia admonitione servetur, ut si quis presbyter post hoc editum nostrum in hac vesania fuerit deprehensus, hoc est, non jejunus, sed quocunque jam cibo presumpso oblationem consecraverit in altari, continuo ab officio suo privatus, à proprio deponatur Episcopo. Matilcon. 2. can. 6. ibi: Item decernimus, ut nullus presbyter confertus cibo, aut crapulatus vino sacrificio contrectare, aut Missas privatis, festis, diebus*

Eccc 2

diebus concelebrare presumat. Altissiodor. *can. 19.* Non licet Presbytero, aut Diacono, aut Subdiacono post acceptum cibum, vel poculum Missas tractare, aut in Ecclesia, dum Missae dicuntur, stare. Tolet. *7. can. 2.* Nullus post cibum, potumque, quamlibet minimum sumptum, facere Missas presumat. Afric. sub Bonifacio I. *canon. 8. & 14.* Constantinop. *3. generale 6. can. 19.* Altissiod. *cap. 29.* Brachar. *2. cap. 10.* Salesgustad. sub Benedicto VIII. & Henrico II. *can. 4.* D. Clemens *epistol. 2. ad Jacobum fratrem Domini, & lib. 7. constit. cap. 37.* Carthag. *3. can. 29.* Matifcon. *2. cap. 6.* Tolet. *2. cap. 2.* Eutythianus Papa apud Burchardum *lib. 5. Decret. cap. 25.* ibi: Qui acceperit sacrificium post cibum, aut per aliquam modicam refectioem, nisi pro viatico, pueri tres dies, majores septem, clerici vigintitres dies poeniteant. Concil. Mogunt. *4. can. 33.* D. Basiliius *homil. de jejun. tom. 1. pagin. 325.* ibi: Impossibile absque jejunio sacrificium aggredi in mystica, quae nunc est, & vera oblatione. Ordo Romanus *titul. qualiter agatur. Concil. Provic. ibi: Nullus autem canet Missam, nisi jejunius.* D. Chrysostomus *epistol. ad Cyriacum Episcopum, ibi: Multa quidem adversus me confinxerunt, & dixerunt, quod ad communionem non jejunios receperim; & si quidem hoc feci, expungatur nomen meum de albo Episcoporum.* Et *cap. nihil 7. quest. 1.* Plures SS. PP. auctoritates congregaverunt Crespius in *summa, verbo Eucharistia à jejunio.* Jodoc. Coccus *tom. 2. thesauri, lib. 6. artic. 19.* Illustrant ultra eongestos à Barbosa *bio, Panellius in notis ad epistol. 63. D. Cypriani, num. 46.* Landtmeter. *de veteri cleric. lib. 1. cap. 81. Julte. in can. 41. Eccles. Afric. Suarez de sacram. disput. 68. artic. 8. sect. 3. P. Henao de Eucharist. disputat. 14. sect. 4. Filefac. de Quadrage. cap. 15. Vicecomes de ritibus Missae, volum. 2. lib. 3. cap. 29. & volum. 3. lib. 1. cap. 7. & lib. 2. cap. 5. Petavius de hierarob. cap. 10. Balsamon in can. 19. Synodi 6. in Trul. & in respons. Timothei Archiep. fol. 1096. Joannes Sanchez in select. disputat. 42. Lugo de sacram. disputat. 15. sect. 2. num. 25. Leander de Sacram. Eucharist. tract. 7. disputat. 5. quest. 13. & 14. Hieronymus Garcia in summa, tractatu 3. difficult. 5. dub. 2. punct. 3. num. 31. perdoctus vir Fr. Joannes Martinez à Prado de Eucharist. quest. 80. dub. 10. capite 2. Bellarminus *lib. 2. de Missa, cap. 14. Theophilus tom. 16. tract. 1. punct. 3. fol. 29.**

2.
Impugnatur tradita assertio.

Sed pro dubitandi ratione in praesentem assertionem ita insurgo: Quaelibet Domini nostri actio debet esse vitae nostrae instructio, *cap. 4. de elect.* sed Dominus noster panem & vinum consecravit post cenam, & dedit discipulis suis non jejunis: ergo & nos similiter facere debemus, praecipue cum in Missae sacrificio specialiter Christi actiones represententur. Amalarium Fortun. *lib. 3. cap. 5.* Augetur haec difficultas, nam adeo incompatible est jejunium cum Eucharistia, & Missae sacrificio, ut olim primis Ecclesiae faculis tempore jejunii nemini licensset Eucharistiam sumere, unde usus Missae vespertinae invaluit, de qua egi in *cap. 1. hoc titul. quae ideo inducta fuit, quia sacrificium offerri, neque Eucharistia sumi poterat quando jejunium perseveranter observabatur, ut probat Albaspineus lib. 1. observ. cap. 14. per totum.*

3.
De jejunio cessario ad

praesens assertio, pro cuius expositione sciendum

est, Eucharistiam fumere ante omnem cibum vetustissimam esse Ecclesiae traditionem; non enim à jure divino hoc provenit, sed ab ipsis Apostolis institutum fuit: quod probat D. Augustinus *epistol. 118. ad Januarium, & ex eo quod Apostolus ad Corinthios scribens epistol. 1. cap. 11. vers. 34.* De eorum consuetudine miscendae Eucharistiae cum prophanis cibis ait: *Cetera cum venero disponam.* Unde deducit D. Augustinus, nullum tunc extare divinum praecceptum; quare certum est, Apostolos instituisse, ut tantum à fidelibus jejunis sacramentum Eucharistiae susciperetur, & ita inter Apostolicas traditiones praecceptum hoc communicandi cum jejunio naturali referunt Epiphanius *lib. 3. contra haereses, in fine. Nazianz. orat. 40. Chrysostomus homil. 27. in primam ad Corinth. Basiliius in epistol. ad Casarem Patricium, Iidorus lib. 1. de officis Eccles. cap. 18. ibi: Placuit Spiritui sancto per Apostolos, ut in honorem tanti sacramenti, os Christiani Dominicum corpus prius intraret, quam ceteri cibi.* Et illud saepius firmatum fuit variis Conciliis supra relatis, meminitque hujus praeccepti Tertul. *lib. 2. ad uxorem, cap. 5.* in illis verbis: *Non sciet maritus quid secreto ante omnem cibum gustet; & si sciverit, panem non illum credit esse, qui dicitur.* Et in simplicitate legamus apud D. Bernardum *de passion. Domini cap. 42.* veteres etiam PP. aliquando post cibum sacrificium Missae obtulisse, ibi: *Legimus in vitis PP. qui hospitium spirituali charitate decimeli tempus consuetum ciborum anticipaverant: sed comedendo in charitate se nequaquam solisse jejunium existimabant, ita ut etiam aliqui post talem refectunculam Missarum celebrare solentia non timerent.* Quod quamvis nobis non conveniat attrahere in exemplum, ut similitur faciamus, quoniam quidem ab eorum perfectione nimium separamur; eos tamen sine peccato talia fecisse confidimus. Debet autem hoc jejunium esse naturale, quod includit carentiam, seu abstinentiam ab omni cibo, & potu, seu re, quae sumatur per modum cibi, aut potus: quare si quid sumatur per modum salivae, aut si per modum respirationis aliquid attrahatur, non violat jejunium, ut docent plures alios casus resolventes Leander *ubi supra, Trullench. lib. 3. de Sacram. c. 6. dub. 5. Martinez à Prado dub. 11. Macedo de clavibus Petri lib. 4. cap. 17.* qui plures casus circa hoc jejunium naturale resolvunt. Circa illum tamen communiter disceptatum, quando videlicet voluntariè, veluti se abluendo Sacerdos guttam sumit, notandum est responsum Timothei apud Balsam. *fol. 1066.* in haec verba: *Si quis jejunans, ut communicet, os lavans, vel in balneo aquam bibi volens, debetne communicare? Resp. Quia etiam inveniuntur saebanas occasionem prohibendi eum a communione, frequenter hoc faciet.* Cujus responsi sensus est, postea quod hodie dici non valet, cum sit contra adeo expressum Ecclesiae praecceptum, quid verò de degludiente chartam, granum, vel tabacum per os, aut nares, explicant Joan. Sanchez in *select. disp. 42. Diana p. 5. tract. 13. resol. 1.* Theophilus Raynaud. *tom. 16. in Heterocol. spirit. punct. 3.* Cum autem hoc praecceptum naturale non sit, sed positivum, certum est, posse interdum propter gravem causam cessare; quia lex positiva non obligat tam strictè, quin aliquando cesset. Unde additur in *sess. 13. Concilii Constant. nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis à jure, vel ab Ecclesia concessio.* Et ita ab hoc generali praeccepto excipiuntur

tur infirmi, qui statim communicandi sunt etiam post cibum, si de eorum periculo dubitatur, ne sine communione decedant, l. 9. tit. 1. libro 1. recop. unde in capite presbyter. de consec. dist. 2. jubetur, ut presbyter infirmum statim communicet, ne sine communione moriatur. Faciunt Rupertus Tuicenis de divinis officiis lib. 10. cap. 18. ibi: *Nec cuiquam hac divina mysteria post cibum corporis traduntur, nisi iugeat ea, qua retardari non potest, instantis necessitas mortis.* S. Hildegardis visione 6. cap. 39. ibi: *Hoc officium a Sacerdotibus in sacrificio, in jejuniis ventris, & non in repletionis eius, celebrandum est, nec coagulatio esearum spirituale desiderium evacuet: quoniam prius etiam sumi debet spiritualis epulatio, & postea carnalis refectione. & quia etiam spiritus honorandus est, & caro refocillanda; nam hoc sacramentum spirituali desiderio, non carnali cupiditate accipiendum est. Et ideo in jejuniis, & non super epulis percipi debet, nisi necessitate illa, si homo in hac opinione posuit est, quod de mundo transiurus sit.* Utrum verò liceat pluries in eadem inimitate per modum viatici communicare, disputant Trullench. d. dub. 5. Martinez à Prado dist. quest. 80. dub. 11. §. 2. per totum. Hic casus venire potest tam laicis, quam clericis. In clerico verò specialiter prohibitio hæc cessat, si infideles, aut Ecclesie hostes irreverenter irruant in altare, quo sacrosanctum Christi corpus servatur; aut si fluminis inundatio, aut ignis vis, vel quæ alia similis occasio intercedat. In his enim casibus licet clerico jam soluto jejuniis sacramentum sumere, ut docent Suarez de Sacram. 3. p. dist. 68. sect. 3. Vazquez 3. part. in 3. disputat. 211. cap. 5. num. 57. quidem retolunt de Sacerdote, qui loco vini aquam calici infundit, & post sumptam hostiam in sumptione calicis defectum agnovit: nam tunc tenetur vinum consecrare, & pericere sacrificium. Vel si postquam sacrificium inchoavit, meminit se jejuniis non esse.

5. Traditur ratio de-
evidendi.

Ut ad rationem præsentis assertionis deveniamus varias adduxerunt rationes Baronius anno 34. num. 61. & anno 57. num. 230. & anno 201. num. 15. Albaspinus lib. 1. observ. cap. 15. Azevedo in l. 9. tit. 1. lib. 1. recop. Theologi supra laudati triplicem rationem hujus præcepti ecclesiastici assignant. Prima ut in honorem tanti Sacramenti prius in os Christiani corpus Domini intraret, quam ceteri cibi: Secunda propter significationem, ut scilicet deur intelligi, quod Christus, qui est res hujus Sacramenti, & charitas ejus, debet prius fundari in cordibus nostris, juxta illud Matthæi cap. 6. *Quartum primum regnum Dei.* Tertia propter periculum vomitus, & ebrietatis, quæ quandoque contingunt ex hoc, quod homines cibis inordinatè utuntur. Quibus ego addo aliam, quia videlicet intensius fidei arcana animos penetrare viribus carnalibus destitutos Ecclesia judicavit; quia, ut ait S. Paulinus serm. 36. quando caro tabescit jejuniis, anima puritate pinguescit: quantum enim illi ciborum succus subtrahitur, tantum huic justitiæ virtus augetur. Facit Petrus de Riga in Aurora, ibi: *Sed tempus non servat idem, quando celebravit Hoc sacramentum vespere Christus homo. At nos conficimus mensam præcipientibus horis: Cum prius est sobrius, plus homo mente viget. Sic opus est nobis, quoniam medicato veri, Nullaq. vitalis actio debet agi. Neve rei desite reverentia debita tanta, Jejuno sacrum sumimus ore cibum.* D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars II.

Paschalius lib. de Sacram. cap. 20. *Quod jejuniis communicamus satis provide, ut dum sobrietas flagrat in corpore, dum omnis fervor carnis conquiescit, & omnes animi sensus intelligentie, & discernendi ratione fortius vigent, illo prius cibo interior noster homo inebrietur, quatenus aciceps quod præminet in nobis, vegetatum caelesti dulcedine illud regat, & gubernet.* Nicolaus ad consulti. Bulg. cap. 65. Accedit usus Ecclesie in aliis Sacramentis recipiendis præcis sæculis usitatus; olim enim baptizandos etiam pueros debuisse esse jejunos, constat ex S. Augustino epistol. 28. de jejuniis parvulor. D. Clemente lib. 7. constit. cap. 23. Cyrillo Hierosolym. catechesi 3. mystag. Gregorio Nazianz. orat. 4. in sanctum lavacr. Unde Laurentius Surius in vita Sancti Sebastiani ait: *Deinde ab eis ad sanctum Polycarpum presbyterum, ubi ille persecutionis causâ latitabat, & narravit ei omnia quæ gesta erant. Quibus auditis sanctus Polycarpus gratias egit Deo, & una cum eo venit ad domum Nicostriati Protoscriarii; vidensque turbas credentium, salutavit eas cum omni gaudio, dicens: Beati vos omnes, &c. Quia ergo Demones omnes, qui filii tenebrarum sunt, contristantur; & omnes sancti Angeli, qui sunt lucis filii, gratulantur, accedat unusquisque, & det nomen suum hodierna die usque ad vespeream, præcurrente jejuniis, ut festinum baptismatis sacramentum opportunum tempus inveniat.* Simile exemplum refert Simeon Metaphrastes apud eundem Surius in vita sancti Stephani Papæ & sociorum, cap. 3. ibi: *Cumque & ipsum, & ejus filiam catechismo instruxisset, iussit eos jejunare usque ad vespeream, quemadmodum Christiane fidei canones, & ordo postulat. Cum autem venisset hora vespertina, benedixit aqua in eo loco, quem Pastoris titulum vocatum fuisse diximus. Itaque Nemesium in aquam demisit, & baptizavit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Illustrat Vicecomes lib. 4. de ritibus Baptismi, cap. 13. Similiter Confirmationis sacramentum debere jejuniis conferri, constat disertè ex Concilio Parisiensi lib. 1. cap. 33. Aurel. can. 3. apud Gratianum in cap. 6. de consec. dist. 5. ibi: *Ut jejuniis ad confirmationem veniant.* Notavit Vicecomes lib. 1. de ritibus Confirm. cap. 15. Ibi tamen non præceptum, sed tantum consilium contineri docuerunt Bonacina de Sacram. dist. 3. q. unic. punct. 2. n. 14. Barbosa de potest. Episcop. p. 2. alleg. 30. n. 12. Narbonade arate ad actum human. anno 7. quest. 4. Covar. lib. 1. var. c. 10. n. 5. Vicecomes de ritibus Confirm. lib. 1. c. 14. & 15. Similiter penitentiam jejuniis esse imponendam, constat ex Concilio Carthag. 4. can. 80. ibi: *Omni tempore jejuniis manus penitentibus a Sacerdotibus imponatur.* Illustrat Isaacus Lingon. cap. 8. n. 16. & 17. Otorala de irregul. ex penit. excursu 4. Ordinis etiam sacramentum jejuniis, & temporibus juniorum esse administrandum, expressè cavetur in can. 7. 75. dist. cap. 3. de tempor. ordin. ubi plures congesti. Tandem omnia Sacramenta, Concilium Ravenat. 2. tempore Clementis V. rubric. 6. Statuimus, quod omnia Sacramenta Ecclesiastica, quantum possibile fuerit, a jejuniis ministrantur. Et juramentum, quia etiam lato modo dicitur sacramentum, a jejuniis esse præstandum, probavi in c. 1. de testibus. Rectè ergo Apostoli & eorum successores in augustissimo hoc Eucharistiæ Sacramento statuerunt, ut jejuniis tantum possint illud recipere: quod adeo observatum semper legimus, ut cum primis

Ecclesie temporibus, quando supererant aliqua fragmenta panis consecrati, tradebantur pueris, quia ob favas perfectiones custodiri non poterant, ut probabimus infra, in cap. 1. de custod. Eucharist. tamen debebant pueri illi esse jejuni, ut possent ea percipere. Quod firmatur celebri exemplo, quod refert Evagrius lib. 4. de Eccles. histor. cap. 36. Immo & fideles olim jejunos Missae sacrificio interfuisse, constat ex Concilio Altiflod. in can. 19. supra relato, & ex auctore vitæ Sancti Valerici Abbatis, qui refert duos fratres ab ipso Abbate reprehensos fuisse, eo quod die, qui sancto Martino erat sacer, ante Missarum solennia potionem sitim depulissent, ibi: *Contingit verò duos germanos ad illum venire feris B. Pontificis Martini, quos ille oburgans dixit: Miror quã temeritate ausi fueritis ante Missarum solennia bibere.* Ex sancto Bernardino Senensi serm. 37. in Advent. Vincentio Ferrerio serm. unic. in Orationem Corporis Christi. Quorum verba referunt P. Henao tom. 3. de sacrif. Missa, dispus. 30. sect. 19. Theophilus Raynaud. tom. 16. in Heteroc. spir. punct. 2. fol. 20. Vicecomes volum. 3. de Missa ritibus, lib. 2. cap. 5. Recte ergo in presenti textu statuit Innocentius, ut si ob aliquam causam ex relatis supra in cap. consultis, presbyter duas, vel tres Missas celebraturus sit, post communionem non sumat vinum perfusionis; quia alias non manebit jejunus ad communicandum in secunda Missa: in casu tamen extremæ necessitatis olim licuisse non jejunis Missam celebrare, probatur ex Concilio Salegust. can. 14. ibi: *Decretum est etiam in eodem Concilio, ut presbyter aliquis post galli cantum astrictis noctibus bibens proximo die Missam non celebret; hiemalibus similiter, nisi necessitas cogat: quod nullo modo admittendum est.*

6.
Dissolvi-
tur dubi-
tandi ra-
tio.

Nec obstat difficultas supra adducta; quæ motus Lutherus in libro contra Regem Angliæ edito anno 1522. aferunt sequitur Calvinus lib. 1. de Missa, cap. 14. aferunt communionem licere, sive quis antea manducaverit, sive biberit. Sed facile respondetur ex eo, nam ut docent omnes de institutione hujus Sacramenti agentes, causæ ob quas Christus Dominus illud instituit vespere, & post esum Agni, fuerunt propriæ, & peculiare illius temporis, & illius individua actionis; & ideo quoad hanc partem factum illud Domini nostri in exemplum adduci, ut docuerunt D. Cyprianus epist. 63. ibi: *At enim non manet, sed post cenam mixtum calicem obtulit Dominus. Nunquid ergo Dominicum post cenam celebrare debemus, ut sic mixtum calicem frequentandis Dominicis offeramus? Christum offerre oportebat circa vespere diei, ut hora ipsa ostenderet occasum, & vespere mundi. Nos autem resurrectionem Domini mane celebramus.* Et ut Geladius Cyrenus lib. de duabus naturis scite dixit, ostendere voluit Eucharistiam non præberi ad cibandum corpus, quod jam fuerat satiatum expletis epulis: ac etiam D. August. epist. 118. *Salvator quo vehementius commendaret mysterium illius altitudinem, ultimum hoc voluit altius insigere cordibus discipulorum, à quibus ad passionem digressurus erat.* D. Isidorus lib. 1. de eccles. offic. cap. 18. ibi: *Hoc sacrificium quod Christianis celebrare preceptum est, fit à nobis, quod pro nobis ipse Dominus fecit, quod non manet, sed post cenam in vespere obtulit. Sic enim Christum oportebat adimplere circa vespere diei, ut Dominus hora ipsa sacrificii ostenderet*

vesperam. Proinde autem non communicaverunt jejuni Apostoli, quia necesse erat, ut Pascha illud typicum antea impleverit. Et denuo ad verum illud Pascha sacramentum transirent. Hoc enim in mysterio tunc factum est, quod primum discipuli corpus, & sanguinem Domini nostri non acceperunt jejuni; ab universa autem Ecclesia nunc a jejuniis semper accipitur. Venerab. Beda in cap. 22. Luca. Quod si quem movet, cum cenatis Salvator Apostolicum corpus, & sanguinem tradiderit, quare nos nonveras Ecclesia consuetudine jejuni docerit eadem sacramenta percipere, audiat breviter, ideo tunc canonicos communicasse Apostolos, quia necesse erat Pascha illud typicum ante consummari, & sic ad veri Paschatis sacramenta transiri. Nunc in hunc remanens, tamque terribilis sacramenti placuisse Magistris Ecclesie, primo nos Dominica passionis participatione muniri, & spiritualibus epulis exteriori, interioriusq. sacrari, ac deinde terrenis dapibus corpus, & vultibus scis refici. Nec obstat augmentum ipsius difficultatis deductum ex Missis vespertinis; nam in diebus jejuniorum olim sacrificium offerebatur adhuc fidelibus jejuantibus; & jejunium protrahatur usque dum Missa sacrificium offerretur; & ita ad vespere jejunium solvebatur. Micrologus de Eccles. offic. cap. 49. ibi: *Est ecclesiastica consuetudo, ut ad nonam reficiantur, cum ad sextam Missam celebramus: ad vespere autem cum ad nonam sacrificamus.* Theodoliphus ad Presbyt. Aurel. de jejuniis dicens ait: *Audiat Missarum solennibus, sive vespertinis officiis, largitis elemosinis, ad cibum accedendum est.* Et ita Missa sacrificium, quod in aliis diebus hora tertia offerebatur, in diebus jejunii usque ad vespere protrahatur, ut finitis divinis officijs jejunium solveretur, c. solent, de consec. dist. 1.

Sed supra traditis obstat textus in can. 29. Synodi Carthag. 3. in illis verbis: *Ut sacramenta altaris, non nisi a jejunis hominibus celebrentur, excepto uno die anniversario, quo cæna Domini celebratur.* nam si aliquorum pomeridiano tempore defunctorum commendatio faciendus est, solis orationibus fiat, si illa, qui faciunt, jam pransi inveniuntur. Ex quibus aperte deducitur, ferias, in Cena Domini sacrificium Missa à non jejunis offerri posse. Pro cuius canonis expositione sciendum est, in Ecclesijs Alexandrinis, Africanis, & aliis consuetudinem invaluisse celebrandi Missa sacrificium post epulum, ut de Ægypto, & Thebæide refert Socrates lib. 5. hist. cap. 21. ibi: *Porro de synaxi varia consuetudines sunt; nam quamquam omnes ubique in orbem terrarum Ecclesia singulis septimanis vespertibus die Sabbati mysteria celebrent, Alexandrinam, & Romani ex antiqua traditione istud sacrificium, & ii, qui Thebaidem incolunt, Sabbato synaxim exequuntur illa quidem, sed non ut mos fere Christianorum, mysteria participent, nam ubi epulis sunt, & variis cibariis se satiarunt, sub vespere oblatione facta mysteria communicant.* Sozomenus lib. 7. cap. 19. *Ex eis notatur Vicecomes volum. 2. de ritibus Missa, lib. 2. c. 1. Petavius de hierarch. ubi supra. In Ecclesijs Africanis diutius inolevit mos celebrandi quinta feria in cæna Domini post epulum, ut constat ex D. Augustino epist. 118. ad Januarium, ubi de feria 5. sanctioris hebdomade loquens ait: *Nec ideo putari debet, injustum esse in illis locis, ut illo die post refectioem offeratur; quia scriptum est idem idem: Et calicem accipiet post cenam, dicens, &c. Ipsam enim potuit appellare cænam,**

quã jam corpus acceperant, ut deinde calicem acciperent. Illud magis movere potuit homines, ut jam refecti die illa, vel offerrent, vel sumerent Eucharistiam, quod in Evangelio legitur: Cum autem illi manducarent, accepit Iesus panem, & benedixit, cum jam superius dixisset: Cum sero factum esset, recumbebat cum duodecim, & manducantibus eis dixit, quod unus ex vobis me tradet. Notarunt Zonaras, & Balsam. in can. 29. Synodi 6. Sed eam consuetudinem improbarunt PP. Concilii 6. in Trullo, can. 29. his verbis: *Cartaginensis Synodi canon dicit, ut sanctis altaris non nisi à sobriis hominibus peragantur, excepto uno die in anno, in quo cœna Domini peragitur: tunc foras propter aliquos in iis locis occasiones Ecclesie utiles Patribus hæc dispensatione usis. Cum nihil ergo nos inducat, ut accuratam diligentiam relinquamus; facimus; Apostolicas, ac paternas traditiones sequentes, non oportere in Quadragesima postremam septimanam, quintam feriã jejunium solvere, & totam Quadragesimam injuriã afficere. Ubi nihil aliud est jejunium solvere, quam non jejunium ministrum lithurgiam agere, ut exponit Zonaras in illius canonis commentario, ubi causam talis abrogationis his verbis Latine versis expressit: Cum reliquo toto anni tempore sacra altaris mysteria à jejunis hominibus celebranda esse, Patres olim Cartagine decrevisset, quoniam Nabulominus magnam, ut vocant, feriam, quod solennis in ea cœna Dominica apparatus exhiberi soleat, exceperet; sed eum quoque dem à sacrorum ministris jejunio transigi sexta huius Synodi PP. presentis canonis constitutione jubent: habuerunt siquidem forte divini PP. inquit, que sequerentur, ut in his locis decretum illud Ecclesie profuturum existimarent: nunc verò necessitatis omni excusatione sublata, sanctionibus Apostolicis, majorumque decretis negligentius obtemperare, ac unius diei violato jejunio, totam quantum in nobis est, Quadragesimam deturpare, collectumque tot dierum spatio fructum effundere non oportet. Quod verò de Apostolicis, Patrumque constitutionibus asserunt, in eo sexagesimum nonum canonem Apostolorum, & Laodicenæ Synodi quinquagesimum intellexere: notarunt Pamelius ad D. Cyprianum epist. 63. num. 46. Fielicetus de Quadragesima cap. 15. Vicecomes vol. 3. de rit. Missar. 1. cap. 9. Novarinus in Agno Euchar. lib. 5. cap. 58.*

8. Ex suprã traditis exponendus est textus in Explicatur cap. relatum 11. de consecr. dist. 2. ubi PP. Concilii Toletani improbant abusum quorundam presbyterorum, qui dum in una die plures Missas celebrabant, tantum in ultima corpus Domini sumebant, & jubent, ut in omnibus sacrificiis ab ipsis in eadem die oblati semper communicent. Qui textus accipiendus est juxta

suprã tradita, non sumptã purificatione calicis in priori Missa. Error autem eorum Sacerdotum, ni fallor, proveniebat ex eo, quia credebant, per communionem in priori Missa acceptam, jejunium naturale violari, & amplius eos non manere jejunos, ut possent in secunda, aut tertia Missa communicare, discrimen non agnoscens inter sumptionem corporis, & sanguinis Domini, & purificationem calicis per vini perfusionem. Licet enim jejunium naturale ad communicandum necessarium violetur per purificationem calicis, siquidem tunc sumitur vinum non consecratum, licet in parva quantitate, ut ante nostrum Innocentium III. docuit Joannes Belletus in explicatione divinatorum officiorum, cap. 31. ibi: *Altera questio est, possitne Sacerdos celebrare secundam Missam in eo casu, quo in precedenti, dum manus ablueret, aliquantulum aquæ degustavit? Certè enim & illud vetitum esse sciendum est. Tamen per communionem Eucharisticam non frangitur jejunium naturale, quia corpus & sanguis Christi sub his speciebus non sunt cibus, & potus corporis, sed anima; ut docuit Alfonso Rex in l. 50. tit. 4. part. 1. & exponunt Margallus in hoc tit. Diana part. 11. tract. 6. resol. 15. Araujo 3. p. quest. 74. artic. 8. & contra Paludanum, & Fagundezium, qui contrarium docuerunt, defendit P. Henao de sacrif. Missæ tom. 2. disp. 22. sect. 4. qui num. 49. inde exponit Tertullianum in lib. de orat. cap. 14. Cum ergo per communionem Eucharisticam non violetur jejunium naturale, sed per sumptionem vini purificationis calicis, ideo PP. Concilii Tolet. in d. cap. relatum, reprehendunt Sacerdotes, quia in omnibus Missis à se celebratis non communicabant prætextu violati jejunii, jubentque ut in omnibus Missis corpus Domini recipient, nullam tamen faciunt mentionem vini non perfundendi, aut purificationis non sumendæ; forsitan quia adhuc in Ecclesia hæc perfusio non erat in usu. Inde etiam cognosci potest Græcorum Stercoranistarum stupiditas, qui credebant per communionem Eucharisticam solvi jejunium Ecclesiasticum, quos reprehendunt Algerus lib. 2. contra Bereng. cap. 1. ibi: *Non sunt observanda Græcorum hereticorum, qui merito Stercoraniste vocantur, delramenta, qui dicunt, participatione corporis, & sanguinis Christi solvi Ecclesiastica jejunia, & celestem escam, velut terrenam, indifferenter accipiunt. Humbertus Cardinalis contra Nicetam Pectoratum, ibi: Perfidi Stercoraniste, qui putant fideli participatione corporis & sanguinis Domini quadragesimalia, atque Ecclesiastica dissolvi jejunia. Refert Theoph. Reynaud, tom. 16. in Heterocol. spirit. sect. 3. punct. 2. folio 407.**

Eeee 4

CAPUT